

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра історії та теорії національного і
міжнародного права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри історії та
теорії національного і
міжнародного права
Надія ЗАДОРЖНЯ

«09» вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конституційне право

спеціальність 081 Право
ступень вищої освіти бакалавр

Історико-юридичний факультет

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з курсу «**Конституційне право**» для студентів II курсу історико-юридичного факультету за спеціальністю 081 Право.

Розробник:

Задорожня Надія Олександрівна, кандидат філософських наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії та теорії національного і міжнародного права

Протокол від «09» вересня 2019 року №2

Завідувачка кафедри історії та теорії національного і міжнародного права

(підпис)

Надія ЗАДОРОЖНЯ

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань <u>08 Право</u> (шифр і назва)	<u>Обов'язковий компонент</u> (за вибором)	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: <u>081 Право</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 210		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й, 4-й	3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3/3 самостійної роботи студента – 3,5/3,5	Ступень вищої освіти: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		50 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		48 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		112 год.	194 год.
		Вид контролю:	
		<u>диф.залік</u> <u>екзамен</u>	<u>диф.залік</u> <u>екзамен</u>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 1/1,14

для заочної форми навчання – 1/12,12

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу:

Метою курсу «Конституційне право» є висвітлення значення конституційного права як провідної галузі національної правової системи України, роль якої суттєво зростає на сучасному етапі суспільних перетворень, показати тенденції державотворчого процесу в сучасній Україні.

Завдання курсу:

теоретичні:

- засвоєння основних категорій та термінів курсу “Конституційне право України” як базової юридичної дисципліни;
- формування системи знань про механізм та апарат держави;
- засвоєння нормативно-правової бази для вивчення галузевих юридичних дисциплін.

практичні:

- формування навиків аналізу норм Основного закону держави;
- формування вмінь класифікації норм та інститутів конституційного права;
- застосовування здобутих теоретичних знань у процесі захисту основних прав та свобод людини та громадянина, та участі громадян в формуванні органів державної влади;
- формування вмінь визначити проблеми імплементації міжнародно-правових норм до національного законодавства України.

Програмні компетентності:

ЗК:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК:

- знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
- здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю
- вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію
- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права

- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки

Міждисциплінарні зв'язки:

Конституційне право України – юридична наукова дисципліна, що досліджує закономірності й особливості державно-правових процесів, єдності і взаємозв'язку механізму держави, її апарату, державних органів та правових інститутів України. Визначає місце та правовий статус людини і громадянина, розкриває форми прямої демократії, компетенцію та повноваження учасників суб'єктів конституційно-правових відносин.

Предмет конституційного права пов'язаний з дисциплінами «Судові та правоохоронні органи України», «Теорія держави і права».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО: ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА, ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИСТОСТІ, ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Тема 1. Конституційне право як галузь права і навчальна дисципліна.

Поняття конституційного права. Особливості конституційного права. Предмет конституційного права. Методи конституційного права. Принципи конституційного права України : загальні, спеціальні. Конституційне право як наука і навчальна дисципліна.

Тема 2. Система конституційного права України.

Поняття системи конституційного права України, її складові елементи. Поняття, ознаки та види норм конституційного права. Реалізація норм конституційного права. Тлумачення конституційного права. Інститути конституційного права України. Конституційно-правові відносини : поняття, види, суб'єкти, об'єкти, зміст.

Тема 3. Конституція як основний закон держави.

Поняття джерел конституційного права України. Види джерел конституційного права. Поняття Конституції України. Структура та ознаки конституцій. Класифікація конституцій. Прийняття та зміни конституцій. Функції Конституції України. Правова охорона Конституції України.

Тема 4. Основи конституційного ладу України.

Загальні засади державного ладу України. Принципи державного ладу України. Конституційно-правовий механізм Української держави. Поняття і принципи суспільного ладу України. Гарантії конституційного ладу України.

Тема 5. Конституційно-правова відповідальність

Поняття конституційно-правової відповідальності. Види конституційно-правової відповідальності. Суб'єкти і об'єкти конституційно-правової відповідальності. Санкції конституційної відповідальності.

Тема 6. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.

Поняття структури та види конституційно-правового статусу людини і громадянина. Громадянство України, принцип громадянства. Порядок набуття та припинення громадянства України. Конституційно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства, біженців. Право примусу в Україні.

Тема 7. Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні.

Поняття і види прав і свобод людини і громадянина в Україні. Громадянські права і свободи людини і громадянина в Україні. Політичні права і свободи громадян України. Соціальні, економічні та культурні права та свободи людини і громадянина в Україні. Механізм реалізації і гарантії прав ці свобод людини і громадянина. Обов'язки людини і громадянина в Україні. Міжнародні стандарти прав та свобод людини і громадянина та їх співвідношення з національним законодавством.

Тема 8. Форми безпосередньої демократії в Україні.

Поняття прямого народовладдя. Форми безпосередньої демократії. Поняття та види виборчих систем. Виборча система України. Поняття і принцип виборчого права України. Види виборів. Виборчий процес та його стани. Відповідальність за порушення виборчого

законодавства України. Поняття та види референдумів. Принципи та порядок проведення референдумів. Конституційно-правові основи референдної демократії в Україні.

Тема 9. Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні

Державна влада як інститут конституційного права. Конституційні загальні засади закріплення, організації і здійснення державної влади в Україні. Принципи формування органів державної влади. Поняття, система, види та особливості органів державної влади. Система стримувань і противаг.

Змістовий модуль 2. ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ УКРАЇНИ І СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

Тема 10. Законодавча влада в Україні.

Загальна теорія і практика парламентаризму. Місце парламентів у системі вищих органів державної влади. Конституційно-правовий статус парламенту України – Верховної Ради України. Склад і структура Верховної Ради України. Функції та повноваження Верховної Ради України. Організаційно-правові форми діяльності Верховної Ради України. Законодавчий процес та інші парламентські процедури. Юридична природа актів Верховної Ради України. Конституційно-правовий статус народного депутата України. Основні гарантії депутатської діяльності. Уповноважений Верховної Ради прав людини.

Тема 11. Правовий статус народного депутата України

Поняття статусу народного депутата України. Правова природа депутатського мандата. Підстави виникнення і припинення депутатських повноважень. Форми діяльності народного депутата України. Основи гарантії депутатської діяльності.

Тема 12. Конституційно-правовий статус Президента України.

Загальна характеристика статусу Президента України. Становлення інституту Президента в Україні. Порядок обрання Президента України та вступу його на пост. Функції і повноваження Президента України. Відповідальність Президента України. Підстава дострокового припинення повноважень Президента України. Правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.

Тема 13. Виконавча влада в Україні.

Поняття виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади. Склад, основні функції та повноваження Кабінету Міністрів України. Конституційно-правовий статус міністрів та інших центральних органів виконавчої влади. Місцеві державні адміністрації.

Тема 14. Конституційний Суд України.

Модель конституційного контролю в Україні. Конституційний Суд – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Склад та порядок формування Конституційного Суду України. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Порядок діяльності Конституційного Суду України та процедура розгляду ним справ.

Тема 15. Загальні засади територіального устрою. Правовий статус Автономної Республіки Крим у складі України

Поняття територіального устрою України. Види територіального устрою. Система адміністративно-територіального устрою України. АРК - адміністративно-територіальна автономія у складі України. Особливості конституційно-правового устрою АРК.

Тема 16. Органи правосуддя в Україні.

Судова влада в системі державної влади в Україні. Поняття судів загальної юрисдикції. Функції та повноваження судів загальної юрисдикції. Основні засади судочинства в Україні. Статус суддів України. Адвокатура.

Тема 17. Прокуратура України.

Поняття конституційно-правового статусу прокуратури України. Система прокуратури. Функції та повноваження прокуратури України. Порядок діяльності органів прокуратури. Акти прокуратури України.

Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні.

Поняття місцевого самоврядування. Основні теорії походження місцевого самоврядування. Сучасна концепція місцевого самоврядування. Система та функції місцевого самоврядування в Україні. Організаційно-правова та матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

Тема 19. Конституційно-правові основи національної безпеки України

Поняття і принципи національної безпеки. Об'єкти і суб'єкти національної безпеки. Законодавчі основи забезпечення національної безпеки. Система забезпечення національної безпеки України.

Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади

Поняття прямого народовладдя. Механізм безпосереднього народовладдя. Загальні і спеціальні принципи народовладдя. Державна влада як інститут конституційного права. Ознаки державної влади в Україні. Зміст і форми діяльності держави державних органів і посадових осіб. Поняття, види і система органів державної влади.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО: ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА, ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИСТОСТІ, ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ												
Тема 1. Конституційне право як галузь права і навчальна дисципліна.	9	2	2			5	11	1				10
Тема 2. Система конституційного права України	14	4	4			6	15	1				14
Тема 3. Конституція як основний закон держави	10	2	2			6	10					10
Тема 4. Основи конституційного ладу України	12	2	2			6	11		1			10
Тема 5. Конституційно-правова відповідальність	10	2	2			6	10					10
Тема 6. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	12	4	2			6	11	1				10
Тема 7. Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні	13	4	2			7	12					12
Тема 8. Форми безпосередньої демократії в Україні	12	4	4			6	14	1	1			12
Тема 9. Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні	13	2	4			7	11					11
Разом за змістовим модулем 1	105	26	24	0	0	55	105	4	2	0	0	99
Змістовий модуль 2												
ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ УКРАЇНИ І СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.												
Тема 10. Законодавча влада в Україні	11	4	2			5	9	1				8
Тема 11. Правовий статус народного депутата України	9	2	2			5	8					8

Тема 12. Конституційно-правовий статус Президента України	9	2	2			5	10	1				9
Тема 13. Виконавча влада в Україні	9	2	2			5	10		1			9
Тема 14. Конституційний Суд України	9	2	2			5	10	1				9
Тема 15. Загальні засади територіального устрою. Правовий статус Автономної Республіки Крим у складі України	9	2	2			5	9					9
Тема 16. Органи правосуддя в Україні.	9	2	2			5	9	1				8
Тема 17. Прокуратура України.	9	2	2			5	10		1			9
Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні	9	2	2			5	10	1				9
Тема 19. Конституційно-правові основи національної безпеки України	9	2	2			5	10		1			9
Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади	13	2	4			7	10	1	1			8
Разом за змістовим модулем 2	105	24	24	0	0	57	105	6	4	0	0	95
Усього годин	210	50	48	0	0	112	210	10	6	0	0	194

5. Змістові модулі навчальної дисципліни
**Змістовий модуль 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО: ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА,
ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИСТОСТІ, ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ
ДЕМОКРАТІЇ**

ЛЕКЦІЙНИЙ МОДУЛЬ

- Тема 1.** Конституційне право як галузь права і навчальна дисципліна (2 год.)
- Тема 2.** Система конституційного права України (4 год.)
- Тема 3.** Конституція як основний закон держави (2 год.)
- Тема 4.** Основи конституційного ладу України (2 год.)
- Тема 5.** Конституційно-правова відповідальність (2 год.)
- Тема 6.** Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні (4 год.)
- Тема 7.** Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні (4 год.)
- Тема 8.** Форми безпосередньої демократії в Україні (4 год.)
- Тема 9.** Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні (2 год.)

СЕМІНАРСЬКИЙ МОДУЛЬ

- Тема 1.** Конституційне право як галузь права і навчальна дисципліна (2 год.)
- Тема 2.** Система конституційного права України (4 год.)
- Тема 3.** Конституція як основний закон держави (2 год.)
- Тема 4.** Основи конституційного ладу України (2 год.)
- Тема 5.** Конституційно-правова відповідальність (2 год.)
- Тема 6.** Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні (2 год.)
- Тема 7.** Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні (2 год.)
- Тема 8.** Форми безпосередньої демократії в Україні (4 год.)
- Тема 9.** Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні (4 год.)

МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- Тема 1.** Конституційне право як галузь права і навчальна дисципліна (5 год.)
- Тема 2.** Система конституційного права України (6 год.)
- Тема 3.** Конституція як основний закон держави (6 год.)
- Тема 4.** Основи конституційного ладу України (6 год.)
- Тема 5.** Конституційно-правова відповідальність (6 год.)
- Тема 6.** Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні (6 год.)
- Тема 7.** Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні (7 год.)
- Тема 8.** Форми безпосередньої демократії в Україні (6 год.)
- Тема 9.** Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні (7 год.)

Підсумкова тека: диф. залік

**Змістовий модуль 2. ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ УКРАЇНИ І СИСТЕМА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.**

ЛЕКЦІЙНИЙ МОДУЛЬ

- Тема 10.** Законодавча влада в Україні (4 год.)
- Тема 11.** Правовий статус народного депутата України (2 год.)
- Тема 12.** Конституційно-правовий статус Президента України (2 год.)
- Тема 13.** Виконавча влада в Україні (2 год.)

- Тема 14.** Конституційний Суд України (2 год.)
Тема 15. Загальні засади територіального устрою. Правовий статус Автономної Республіки Крим у складі України (2 год.)
Тема 16. Органи правосуддя в Україні (2 год.)
Тема 17. Прокуратура України (2 год.)
Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні (2 год.)
Тема 19. Конституційно-правові основи національної безпеки України (2 год.)
Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади (2 год.)

СЕМІНАРСЬКИЙ МОДУЛЬ

- Тема 10.** Законодавча влада в Україні (2 год.)
Тема 11. Правовий статус народного депутата України (2 год.)
Тема 12. Конституційно-правовий статус Президента України (2 год.)
Тема 13. Виконавча влада в Україні (2 год.)
Тема 14. Конституційний Суд України (2 год.)
Тема 15. Загальні засади територіального устрою. Правовий статус Автономної Республіки Крим у складі України (2 год.)
Тема 16. Органи правосуддя в Україні (2 год.)
Тема 17. Прокуратура України (2 год.)
Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні (2 год.)
Тема 19. Конституційно-правові основи національної безпеки України (2 год.)
Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади (4 год.)

МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- Тема 10.** Законодавча влада в Україні (5 год.)
Тема 11. Правовий статус народного депутата України (5 год.)
Тема 12. Конституційно-правовий статус Президента України (5 год.)
Тема 13. Виконавча влада в Україні (5 год.)
Тема 14. Конституційний Суд України (5 год.)
Тема 15. Загальні засади територіального устрою. Правовий статус Автономної Республіки Крим у складі України (5 год.)
Тема 16. Органи правосуддя в Україні (5 год.)
Тема 17. Прокуратура України (5 год.)
Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні (5 год.)
Тема 19. Конституційно-правові основи національної безпеки України (5 год.)
Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади (7 год.)

Підсумкова тека: екзамен

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Змістові модулі навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО: ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА, ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИСТОСТІ, ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

ЛЕКЦІЙНИЙ МОДУЛЬ

Тема 1. Конституційне право як галузь права і навчальна дисципліна (1 год.)

Тема 2. Система конституційного права України (1 год.)

Тема 6. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні (1 год.)

Тема 8. Форми безпосередньої демократії в Україні (1 год.)

СЕМІНАРСЬКИЙ МОДУЛЬ

Тема 4. Основи конституційного ладу України (1 год.)

Тема 8. Форми безпосередньої демократії в Україні (1 год.)

МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Конституційне право як галузь права і навчальна дисципліна (10 год.)

Тема 2. Система конституційного права України (14 год.)

Тема 3. Конституція як основний закон держави (10 год.)

Тема 4. Основи конституційного ладу України (10 год.)

Тема 5. Конституційно-правова відповідальність (10 год.)

Тема 6. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні (10 год.)

Тема 7. Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні (12 год.)

Тема 8. Форми безпосередньої демократії в Україні (12 год.)

Тема 9. Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні (11 год.)

Підсумкова тека: диф. залік

Змістовий модуль 2. ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ УКРАЇНИ І СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

ЛЕКЦІЙНИЙ МОДУЛЬ

Тема 10. Законодавча влада в Україні (1 год.)

Тема 12. Конституційно-правовий статус Президента України (1 год.)

Тема 14. Конституційний Суд України (1 год.)

Тема 16. Органи правосуддя в Україні (1 год.)

Тема 18. Місьцеве самоврядування в Україні (1 год.)

Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади (1 год.)

СЕМІНАРСЬКИЙ МОДУЛЬ

Тема 13. Виконавча влада в Україні (1 год.)

Тема 17. Прокуратура України (1 год.)

Тема 18. Місьцеве самоврядування в Україні (1 год.)

Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади (1 год.)

МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 10. Законодавча влада в Україні (8 год.)

Тема 11. Правовий статус народного депутата України (8 год.)

Тема 12. Конституційно-правовий статус Президента України (9 год.)

Тема 13. Виконавча влада в Україні (9 год.)

Тема 14. Конституційний Суд України (9 год.)

Тема 15. Загальні засади територіального устрою. Правовий статус Автономної Республіки Крим у складі України (9 год.)

Тема 16. Органи правосуддя в Україні (8 год.)

Тема 17. Прокуратура України (9 год.)

Тема 18. Місцеве самоврядування в Україні (9 год.)

Тема 19. Конституційно-правові основи національної безпеки України (9 год.)

Тема 20. Конституційно-правові основи народовладдя і державної влади (8 год.)

Підсумкова тека: екзамен

6. Методи навчання

Програма передбачає комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності бакалаврів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього бакалавра права з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу й спілкування (зокрема, студенто-центроване, самостійне та проблемно-орієнтоване навчання). З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання.

Методи, методики та технології: загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ; методики правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів права; інформаційно-комунікаційні технології.

У програмі передбачаються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (семінарські заняття тощо);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, написання реферату тощо);
- самостійна робота.

7. Методи контролю

Оцінювання здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю:

- усні форми контрольних заходів (індивідуальне та фронтальне опитування, колоквіуми тощо);
- письмові форми контрольних заходів (термінологічні диктанти, тестування, написання рефератів та доповідей тощо);
- елементи новітніх форм контролю (відповідь за опорним конспектом, опорною схемою або таблицею, виконання аналітичних та практичних завдань тощо);
- практичні форми контрольних заходів (юридичний аналіз ситуації тощо).

Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному методу контролю знань, зокрема: усним та письмовим екзаменам, залікам, колоквіумам, шляхом перевірки результатів самостійно виконаних завдань тощо.

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Відповідно до *Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»* (наказом МОН №1379 від 12.12.18 р.) та *Освітньо-професійна програма «Право» з підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти* система оцінювання результатів навчання базується на таких основних принципах:

- обґрунтованість – оцінка повинна бути співмірною рівню результатів навчання;
- неупередженість – результати оцінювання мають бути об'єктивними і не залежати від суб'єктивної позиції того, хто оцінює, а критерії та методи оцінювання – єдиними для всіх, хто оцінюється;
- зрозумілість – система оцінювання повинна бути чіткою і абсолютно визначеною наперед як для тих, хто оцінює, так і тих, кого оцінюють;
- корисність – оцінювання повинно позитивно сприйматись тими, кого оцінюють, і бути внеском у здійснення завдань освітньо-професійної програми.

Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті (наказ ХДУ від 29.03.2016 р. № 218-Д) визначає, що: оцінювання академічних досягнень студентів здійснюється під час міжсесійного (поточного та атестаційного) та семестрового контролю знань студентів.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

5 (відмінно)

Студент в повній мірі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних та письмових відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Усі практичні завдання виконано в повному обсязі та без помилок.

4 (добре)

Студент достатньо в повній мірі володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, під час усних виступів та письмових відповідей, здебільшого розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Під час висвітлення окремих питань не вистачає достатньої глибини відповіді та аргументації, допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно виконав більшість практичних завдань.

3 (задовільно)

Студент частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних та письмових відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно виконав половину практичних завдань.

2 (незадовільно)

Студент недостатньо володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускає при цьому суттєві помилки. Правильно виконав окремі практичні завдання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

5 (відмінно)

Студент відмінно володіє теоретичним матеріалом, його відповідь відзначається повторною і вичерпністю знання матеріалу; він виявляє вміння вмотивовувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених. При викладі теоретичного матеріалу студент виявляє належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить, що він ознайомився з рекомендованою до курсу науковою літературою, а також запропонованою до опрацювання додатковою літературою і використовує здобуту інформацію при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Студент уміє застосовувати теоретичні знання на практиці, пов'язуючи його з суміжними темами. Практичні завдання в аудиторії і задані додому виконав повністю. На додаткові запитання викладача відповідає чітко, послідовно, аргументовано. Студент уміє робити самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує й аргументує, посилаючись на першоджерела.

4 (добре)

Студент знає проблемні питання, відповідь його повна й аргументована, свідчить про міцні знання матеріалу. У викладі використовує різні погляди вчених на обговорювану тему. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну літературу, але у викладі матеріалу допускається помилка у визначенні значимості того чи іншого джерела. Чітко відповідає на поставлені викладачем додаткові питання, але не завжди підкріплює відповідь прикладами. Відповідь студента логічна, структурована. Проте допускає деякі неточності у формулюваннях узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.

3 (задовільно)

Студент у викладі теоретичного матеріалу допускає деякі неточності, відповідь студента неповна, поверхова, недостатньо аргументована. Студент знає значну частину матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. Знає стандартні дефініції, основну термінологію теми. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.

2 (незадовільно)

Студент не володіє знанням матеріалу, допускає неточності і помилки при посиланні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції. Мовлення студента відзначається бідністю, відчувається брак достатнього словникового запасу та відсутність сформованого понятійного апарату.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

5 (відмінно)

Студент повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.

4 (добре)

Студент розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.

3 (задовільно)

Студент розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.

2 (незадовільно)

Студент у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

При оцінці презентації враховуються такі позиції: зміст, розкрито всі аспекти теми, матеріал викладений у доступній формі, слайди розташовані в логічній послідовності, заключний слайд із висновками, бібліографія з перерахуванням всіх використаних ресурсів, елементи оформлення, зміна слайдів, дизайн, анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів, графіки, діаграми, малюнки, елементи творчості, оригінальність і винахідливі приклади.

5 (відмінно)

У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю.

4 (добре)

Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії. Проект має чіткі цілі, відповідні темі. Включена інформація добута із різноманітних джерел. Проект корисний не тільки для студентів, які його створили

3 (задовільно)

Проект представляє інформацію структуровано у формі опорного конспекту, зрозуміло для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях. Проект сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні.

2 (незадовільно)

Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми. Студент повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; дотримання вимог до оформлення.

Новизна змісту: а) актуальність теми дослідження; б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопредметних, інтеграційних); в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал; г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень; д) стильова єдність тексту.

Ступінь розкриття сутності питання: а) відповідність плану темі реферату; б) відповідність змісту й плану реферату; в) повнота й глибина знань з теми; г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом; е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору по одному питанню (проблемі).

Обґрунтованість вибору джерел: а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані, довідки й т.д.).

Дотримання вимог до оформлення: а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури; б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією; в) дотримання вимог до обсягу реферату.

5 (відмінно)

Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання

4 (добре)

Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано

3 (задовільно)

Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді

2 (незадовільно)

Тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, наявний плагіат.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОПОВІДЕЙ

При оцінці відповіді необхідно виділити наступні елементи: актуальність описаної проблеми та реальність запропонованого механізму вирішення даної проблеми; подання власної точки зору (позиції, ставлення) при розкритті проблеми; розкриття проблеми на теоретичному рівні (у порівнянні і з обґрунтуваннями); логіка в аргументації свої точки зору, врахування реальних обставин суспільного життя та власного життєвого досвіду; оригінальність підходу до вирішення проблем; узгодженість в тексті ключових тез та аргументів; несуперечність особистісних суджень.

5 (відмінно)

Відображена світоглядна позиція автора, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти громадського життя або особистий досвід.

4 (добре)

Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована фактами громадського життя або особистим досвідом.

3 (задовільно)

Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами громадського життя або власним досвідом.

2 (незадовільно)

Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми, наявний плагіат.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ, ЯК ВИДУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

5 (відмінно)

Завдання виконано в повному обсязі та студентом самостійно. Навчально-інформаційні уміння студента виражаються у роботі з підручником, володінні різними способами читання, складанню плану, підготовці рецензії та/або конспекту, вмінню користуватися бібліотекою, здійснювати спостереження, експеримент тощо. Навчально-інтелектуальні уміння студента під час виконання індивідуального завдання виражаються у визначенні понять, аналізі, синтезу, порівнянні, класифікації, систематизації, узагальненні, абстрагуванні, вмінні відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо. Вміння застосовувати на практиці набуті знання виражаються у володінні умінням творчо-пошукової діяльності.

4 (добре)

Завдання виконано в неповному обсязі. Індивідуальне завдання студент виконав за консультацією викладача. Навчально-інформаційні уміння студента виражаються у роботі з підручником, володінні різними способами читання, складанню плану, підготовці рецензії та/або конспекту, вмінню користуватися бібліотекою. Навчально-інтелектуальні уміння студента під час виконання індивідуального завдання виражаються у визначенні понять, аналізі, синтезу, порівнянні, класифікації, систематизації, узагальненні, вмінні відповідати на запитання. Студент демонструє вміння застосовувати на практиці набуті знання у стандартних практичних ситуаціях.

3 (задовільно)

Завдання виконано в фрагментарно. Індивідуальне завдання студент виконав за консультацією викладача. Навчально-інформаційні уміння студента виражаються у роботі з підручником, підготовці конспекту, вмінню користуватися бібліотекою. Навчально-інтелектуальні уміння студента під час виконання індивідуального завдання виражаються у визначенні понять, аналізі, класифікації, вмінні частково відповідати на запитання. Студент демонструє уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань та здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.

2 (незадовільно)

Виконано окремі елементи індивідуального завдання. Рівень самостійності студента дуже низький. Навчально-інформаційні уміння студента виражаються лише у роботі з підручником. Навчально-інтелектуальні уміння студента під час виконання індивідуального завдання виражаються у частковому визначенні понять та здатності на побутовому рівні відповідати на запитання. Студент має низький рівень сформованості фахових методичних вмінь, або не демонструє його взагалі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ОBOB'ЯЗKОВИХ KONTPOЛЬНИХ PОБІT ЗAOЧHOЇ ФOPMI HABЧAHHЯ

Зараховано

Обов'язкова контрольна робота студентів заочної форми навчання вважається зарахованою у випадку, якщо її зміст та оформлення відповідають наступним критеріям: відповідність основних положень роботи НПА; змістовність і конкретність викладення; достатня повнота викладення питання, тобто повністю розкрито явище або елементи досліджуваного процесу, розглянуто всі сторони проблеми; завершеність викладення кожної думки; виключення повторів; юридична грамотність; оформлення контрольної роботи відповідно до вимог; продемонстровано знання положень основної та допоміжної літератури, робота виконана відповідно до визначеного варіанту, правильно виконано практичне завдання.

Не зараховано

Обов'язкова контрольна робота студентів заочної форми навчання вважається не зарахованою у випадку, якщо її зміст та оформлення допускають наступні помилки: робота виконана не відповідно до визначеного варіанту, оформлено з суттєвим порушенням вимог щодо оформлення, зміст завдання розкрито фрагментарно, не виконано, або неправильно виконано практичне завдання, відсутні в тексті посилання та список використаних джерел.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (приклад)

Час виконання 80 хвилин

Структура тесту

Тест складається з **30 завдань**, за які студент може набрати 45 тестових балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 1,5 бали).

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 23 до 46 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 22 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей.

Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей.

Оцінка «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей.

Тестовий	Бал за	Оцінка	Тестовий	Бал за	Оцінка
----------	--------	--------	----------	--------	--------

бал	100- бальною шкалою оцінювання	за шкалою ХДУ		бал	100- бальною шкалою оцінювання	за шкалою ХДУ
45	100	А відмінно		22	59	
44	97			21	56	FX незадовільно
43	95			20	52	
42	91			19	49	
41	89			18	45	
40	86			17	42	
39	84	В добре		16	38	
38	82			15	35	
37	80			14	34	
36	78			13	29	F незадовільно
35	76	С добре		12	26	
34	74			11	23	
33	72			10	21	
32	71			9	19	
31	69			8	17	
30	67	D задовільно		7	15	
29	67			6	13	
28	65			5	10	
27	64			4	8	
26	63			3	6	
25	62	Е задовільно		2	4	
24	61			1	2	
23	60			0	1	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

5 (відмінно)	A 90-100 б	Здобувач має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, письмова відповідь не містить помилок.
	B 82-89 б	Здобувач має міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, але допускає незначні помилки, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, але може допустити неточності, зустрічаються незначні помилки у письмовій відповіді.
4 (добре)	C 74-81 б	Здобувач знає програмний матеріал у повному обсязі, але не вміє самостійно мислити. Відповідь його повна, логічна, але з певними неточностями.
	D 64-73 б	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу з питань курсу, виявляє знання і розуміння основних положень, відповідь містить помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
3 (Задовільно)	E 60-63 б	Здобувач має початковий рівень знань, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу з дисципліни; здатний з помилками дати визначення понять та термінів, що визначенні в ККР, але висновки робить нелогічні, непослідовні
	F 1-34 б	Здобувач зовсім не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами з дисципліни.
2 (незадовільно)	FX 35-59 б	Здобувач мало слабо орієнтується в поняттях, визначеннях.
	F 1-34 б	Здобувач зовсім не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами з дисципліни.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА ДИФЕРЕНЦІЙНОМУ ЗАЛІКУ/ ЕКЗАМЕНУ

<u>5 Відмінно А</u> <u>90-100 б</u>	Зміст курсу засвоєний в повній мірі. Студент має системні, повні, ґрунтовні знання відповідно до вимог навчальної програми, вмiє вiльно та самостiйно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки й усвідомлено використовує їх на практиці. Студенту властивий високий (творчий) рівень компетентності, він умiє самостiйно аналізувати, оцінювати, узагальнювати вивчений матеріал, добирати джерела інформації та користуватися ними. Відповідь студента є повною, логічно обґрунтованою, з правильним використанням наукових термінів. Письмові завдання виконані цілком, відповідь обґрунтована й правильно оформлена..
<u>4 Добре В</u> <u>82-89 б</u>	Теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи із вивченим матеріалом сформовані, усі передбачені навчальною програмою завдання виконані переважно якісно. Студент добре опанував вивчений матеріал, умiє застосовувати знання в стандартних ситуаціях, аналізувати й систематизувати інформацію. Студент умiє дати ґрунтовну відповідь на поставлене запитання, володіє понятійним апаратом, характеризується достатнім рівнем компетентності. Студент самостійним виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною. Письмові завдання виконані цілком, але допущенні незначні неточності в оформленні.
<u>4 Добре С</u> <u>74-81 б</u>	Теоретичний зміст курсу здебільшого засвоєний. Необхідні практичні навички роботи з вивченим матеріалом сформовані на достатньому рівні. Усі передбачені навчальною програмою завдання виконані в повному обсязі, з незначними помилками. Студент умiє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці, і виправляти помилки, добирати аргументи. Відповіді на запитання є логічними, аргументованими, хоч і мають неточності, зокрема, кілька суттєвих помилок. Письмові завдання виконані в повному обсязі, однак допущено низку неточностей в оформленні.
<u>3 Задовільно D</u> <u>64-73 б</u>	Теоретичний зміст курсу засвоєний частково. Необхідні практичні навички роботи із вивченим матеріалом сформовані на базовому рівні. Студент загалом правильно відтворює навчальний матеріал, знає основні теорії і факти, умiє наводити власні приклади на підтвердження певних думок, робити окремі висновки. Виявляє середній рівень компетентності. Більшість робіт, передбачених програмою, виконано частково, деякі з фактичними та змістовними помилками.
<u>3 Задовільно E</u> <u>60-63 б</u>	Теоретичний зміст курсу засвоєний лише частково. Деякі практичні навички не сформовані. Студент виявляє поверхневі знання базового матеріалу, значну частину якого відтворює на репродуктивному рівні. Відповідь є недостатньо осмисленою. Умiє застосовувати знання для виконання завдання за зразком. Більшість передбачених програмою навчальних завдань не виконано або якість їх виконання недостатня.
<u>2 Незадовільно</u> <u>FX</u>	Теоретичний зміст курсу засвоєний лише фрагментарно. Необхідні практичні навички не сформовані. Студент не знає базового матеріалу, не володіє

<u>35-59 б</u>	понятійним апаратом. Відзначається низьким рівнем компетентності. Більшість передбачених програмою навчальних завдань не виконано або якість їх виконання мінімальна. За додаткової самостійної роботи над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання завдань. Письмові завдання не виконані або виконані з принциповими помилками у змісті та оформленні.
<u>2 Незадовільно</u> <u>Е</u> <u>1-34 б</u>	Теоретичний зміст курсу не засвоєний. Необхідні практичні навички роботи не сформовані, необхідні знання не виконані або мають грубі помилки. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів. Необхідна подальша робота (зокрема повторне вивчення курсу).

**Таблиця переведення оцінок з національної системи оцінювання
в 100-бальну при застосуванні середнього балу поточного, атестаційного і семестрового
контролю**

Національна система та система ECTS	Середній бал	100-бальна система	Залік	Національна система та система ECTS	Середній бал	100-бальна система	Залік
Відмінно А	5,0	- 100 б.	Зарахова но	Задовільно Е	2,9	- 60 б.	Не зараховано
	4,9	- 97 б.			2,8	- 60 б.	
	4,8	- 93 б.		Незадовільно FX	2,7	- 59 б.	
	4,7	- 90 б.			2,6	- 56 б.	
Добре В	4,6	- 89 б.			2,5	- 52 б.	
	4,5	- 87 б.			2,4	- 49 б.	
	4,4	- 85 б.			2,3	- 45 б.	
	4,3	- 83 б.			2,2	- 42 б.	
Добре С	4,2	- 81 б.			2,1	- 38 б.	
	4,1	- 80 б.			2,0	- 35 б.	
	4,0	- 78 б.		Незадовільно F	1,9	- 34 б.	
	3,9	- 76 б.			1,8	- 29 б.	
Задовільно D	3,8	- 74 б.			1,7	- 23 б.	
	3,7	- 73 б.			1,6	- 18 б.	
	3,6	- 71 б.			1,5	- 13 б.	
	3,5	- 69 б.			1,4	- 8 б.	
	3,4	- 67 б.			1,3	- 4 б.	
	3,3	- 64 б.			1,2	- 3 б.	
Задовільно Е	3,2	- 63 б.			1,1	- 2 б.	
	3,1	- 62 б.			1	- 1 б.	
	3,0	- 61 б.					

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності», складається з урахуванням результатів поточного, атестаційного й семестрового контролю і оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS

100-бальна система	оцінка ECTS	оцінка за національною системою	
		екзамен, диференційований залік	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література

Базова

1. Бакумов О.С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації [Текст] : монографія / О. С. Бакумов ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2015. – 245 с.
2. Виборче законодавство України: проблеми та шляхи їх вирішення. – К.: ФАДА ЛТД, 2005.- 210 с.
3. Головатенко В. Правові акти Президента України: юридична природа, статус, функції//Право України. – 2004. - №3. – С. 14-18.
4. Журавський В.С. Становлення і розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) – К.: Парламентське вид-во, 2002.- 157 с.
5. Конституційне право України/За ред. В.Ф. Погорілка. - У.:Наукова думка, 2000.- 325 с.
6. Конституційне право України: Підручник/За ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002.- 456 с.
7. Конституційне право України в тестових завданнях [Текст] : навч. посіб. / Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ ; [уклад.: Наливайко Л. Р. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Наливайко Л. Р. - Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2014. - 345 с.
8. Кресіна І.О. Парламентські вибори в Україні: правові і політичні проблеми. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003.-146 с.
9. Курасян А.Р. Конституційне право України [Текст] : навч.-метод. посіб. / А. Р. Крусян ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Каф. конституц. права. - Одеса : Фенікс, 2015. – 134 с.
10. Міхневич Л.В. Конституційне право України [Текст] : практикум / Л. В. Міхневич ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2013. - 265 с.
11. Плахотнюк Н.Г. Інститут президентства в Україні. – К.: Максимус, 2004.- 257 с.
12. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Референдне право України: Навч. посібник. – К.: Ліра-К, 2006.- 386 с.
13. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2008.- 315 с.
14. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2004. 421 с.
15. Шляхтун П.П. Парламентаризм: Словник-довідник.– К: Парламентське вид-во, 2003.-125 с.
16. Шукліна Н.Г. Конституційно - правове регулювання прав і свобод людини і громадянина в Україні (проблеми теорії і практики): Монографія. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 167 с.

Допоміжна

1. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР.- 1990.- № 31. Ст. 429.
2. Акт проголошення незалежності України // Відомості Верховної Ради України - 1991.- № 38.- Ст. 502.
3. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
4. Закон України. Про внесення змін до Конституції України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.
5. Закон Української РСР. Про мови в Українській РСР // Відомості Верховної Ради (ВВР) 1989, N 45, ст.631 (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 75/95-ВР від 28.02.95, ВВР 1995, N 13, ст.85 N 594-IV (594-15) від 06.03.2003, ВВР, 2003, N 24, ст.159).
6. Закон України. Про правонаступництво України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 46, ст.61.
6. Закон України. Про освіту. // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 34, ст.451. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 608/96-ВР від 17.12.96, ВВР, 1997, N 8, ст. 62 N 178-XIV (178-14) від 14.10.98, ВВР, 1998, N 48, ст.294)(Із змінами, внесеними згідно із Законами

- N 2628-III (2628-14) від 11.07.2001, ВВР, 2001, N 49, ст.259 N 2887-III (2887-14) від 13.12.2001, ВВР, 2002, N 11, ст. 80 N 2905-III (2905-14) від 20.12.2001, ВВР, 2002, N 12-13, ст.92 N 380-IV (380-15) від 26.12.2002, ВВР, 2003, N 10-11, ст.86 N 1158-IV (1158-15) від 11.09.2003 N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003 N 1377-IV (1377-15) від 11.12.2003).
7. Закон України. Про всеукраїнський та місцеві референдуми // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 33, ст.443.
8. Закон України. Про об'єднання громадян // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 34. - Ст.504. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 3582-XII (3582-12) від 11.11.93, ВВР, 1993, N 46, ст.427 N 642/97-ВР від 18.11.97, ВВР, 1998, N 10, ст. 36 N 655-XIV (655-14) від 13.05.99, ВВР, 1999, N 26, ст.220 N 2171-III (2171-14) від 21.12.2000, ВВР, 2001, N 9, ст.38 N 2651-III (2651-14) від 11.07.2001, ВВР, 2001, N 44, ст.232 N 762-IV (762-15) від 15.05.2003.
9. Закон України. Про статус народного депутата України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, N 3, ст. 17(В редакції Закону від 22.03.2001, ВВР, 2001, 42, ст. 212, із змінами, внесеними згідно із Законами від 04.07.2002, ВВР, 2002, № 35, ст.264, від 12.09.2002, ВВР, 2002, №43, ст.314).
10. Закон України. Про звернення громадян // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 47. - Ст.256. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 653-XIV (653-14) від 13.05.99, ВВР, 1999, N 26, ст.219) N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003)
11. Закон України. Про Конституційний Суд України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 49. - Ст.272
12. Закон України. Про місцеве самоврядування в Україні // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - Ст.170 (Із змінами, внесеними згідно із Законами від 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 16.07.99 р., ВВР, 1999, № 41, Ст.372, 11.01.00 р., ВВР, 2000, № 9, Ст.67, 22.06.2000 р., ВВР, 2000, № 46, Ст.393, 21.12.2000 р., ВВР, 2001, № 9, Ст.39, 17.05.01 р., ВВР, 2001, № 31, Ст.149, 29.05.2001р., ВВР, 2001, № 32, Ст.172, 07.06.018 р., ВВР, 2001, № 33, Ст.175, від 06.03.2203 р., ВВР, 2003, № 24, Ст.159, від 22.05.2003 р., Голос України, 2003, 19 червня).
13. Закон України. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 20. - Ст.99
14. Закон України. Про Раду національної безпеки і оборони України // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 35. - Ст.237.
15. Закон України. Про громадянство України. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 13. - Ст.3.
16. Закон України. Про політичні партії в Україні // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 23. - Ст.118.
17. Закон України. Про судоустрій України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, N 27-28, ст.180. (Із змінами, внесеними згідно з Рішенням Конституційного Суду N 20-рп/2003 від 11.12.2003).
18. Закон України. Про внесення змін до Закону України „Про вибори Президента України” // Голос України. – 2004, 16 квітня.
19. Закон України. Про вибори народних депутатів України // Голос України. – 2004, 20 квітня.
20. Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2002-2203. Кн. 4 / Відповід. редакц. канд..юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2004.- 584 с.
21. Європейська хартія місцевого самоврядування // Віче. – 2000.- № 3.- С. 43-50.
22. Конституція України. Науково-практичний коментар / В.Б.Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В.Баулін та ін.: ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П.Битяк, Ю.М. Грошевой та ін.- Харків: Видавництво «Право»; К.:Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003.- 808 с.
23. Науково-практичний коментар Закону України „Про вибори Президента України” / За ред. Ю.Б.Ключковського. – К.: Парламентське видавництво, 2004. – 408 с.

10. Інформаційні ресурси

Бібліотечний фонд ХДУ:

Бази даних власної генерації, що мають постійний безкоштовний повнотекстовий доступ в мережі Інтернет (відкритий доступ):

- Електронний каталог **eLibrary** (<http://elibrary.kspu.edu/>);
- Електронний архів-репозитарій наукових публікацій працівників та студентів Херсонського державного університету **eKhSUIR** (<http://ekhsuir.kspu.edu/>).

Доступ в локальній мережі університету з усіх IP – адрес:

- **Web of Science** (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>);
- **Scopus**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>);
- **Springer Link** (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx>).

Організація доступу до відкритих інформаційних ресурсів (корисні посилання на Web-сторінці Наукової бібліотеки).

- **Українські журнали в SCOPUS та Web of Science**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/2013Academics/2013UJSc.aspx>)
- **Іноземні електронні ресурси вільного доступу**
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/2013Academics/2016FreeAccess.aspx>)
- **Фахові періодичні видання**
http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Info_2017/2017_Periodika.aspx
- **Українські Інтернет-ресурси**
- http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Info_2017/2017_link.aspx